

MARKO LJUBEŠIĆ

Filozofski fakultet, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

**Metodički doprinos diplomskih radova pod mentorstvom
prof. dr. sc. Mirjane Benjak**

Odabir mentorice/mentora jedan je od ključnih elemenata kod pisanja diplomskoga rada. Svojim pristupom mentorica/mentor navodi, usmjerava studenticu/studenta u njezinim/njegovim, najčešće, prvim znanstvenim koracima. Upravo je tako prof. dr. sc. Mirjana Benjak svoje studentice/studente pažljivo i s puno savjeta vodila u pisanju diplomskih radova koji su, u konačnici, nadmašili onu prvotnu – stručnu zadaću svakog diplomskog rada i prerasli u prave znanstvenoistraživačke metodičke prvijence. U radu će biti prikazani diplomski radovi iz metodike hrvatskoga jezika i književnosti nastali pod njezinim mentorstvom radi utvrđivanja njihova znanstvenog doprinosa metodičkoj znanosti u Hrvatskoj.

Ključne riječi: Mirjana Benjak, metodika, diplomski rad

1. Uvod – Što očekujemo od diplomskog rada i mentorice/mentora?

Svaki diplomski rad daje određeni doprinos akademskoj zajednici. U brojnim raspravama s mentoricom Benjak često se otvarala tema diplomskih radova, posebno u trenucima sudjelovanja u povjerenstvima na obranama. U tim je diskusijama profesorica redovito branila svoje stajalište kako se od diplomskih radova ne očekuje da budu znanstveni radovi te da donose nove znanstvene spoznaje. Teško je u potpunosti se ne složiti s njenom tezom, ali je isto tako teško zaniijekati da u brojnim diplomskim radovima, koji su nastali pod njenim mentorstvom, nema elemenata znanstvenih radova. To se posebno odnosi na slučajeve empirijskih istraživanja, koji možda s nešto površnijom metodologijom pristupaju problemu samog istraživanja, no ipak donose važne spoznaje koje mogu poslužiti u metodičkom obzoru. Slična je situacija i s metodičkim modelima kao vrlo čestim sastavnicama diplomskih radova iz metodike, a koji su zasnovani na metodičkoj teoriji i ne predstavljaju preuzeti već originalni, izvorni autoričin/autorov doprinos. Upravo je ovaj rad nastao na tom tragu – rasvijetliti te potvrditi ili opovrgnuti spomenuto stajalište prof. dr. sc. Mirjane Benjak o vrijednosti diplomskih radova. Milica Gačić dijeli pismene radove na: znanstvene, stručne te visokoškolske i akademske (Gačić 2012). U podjeli visokoškolskih i akademskih radova nalazi se

i diplomski rad kojim se „primjenom znanstvenog instrumentarija i postupka nastoji unaprijediti rješavanje aktualnih problema određenog područja“ (Gačić 2012: 51). Iako se od diplomskoga rada ne očekuje znanstveni doprinos jer je „diplomski rad u bolonjskom sustavu stručni rad“ (Oraić Tolić 2011: 120), studentica/student treba pokazati „sposobnost pismenog elaboriranja teme korištenjem znanstvenotehničkih i eksperimentalnih rezultata te znanstvenoistraživačke metodologije“ (Gačić 2012: 51). Ipak, u mnogim se diplomskim radovima mogu uočiti elementi koji izlaze iz okvira stručnoga rada. Poznato je da kod odabira teme diplomskoga rada studentice/studenti najčešće odabiru kolegij ili predmetno područje koje im je najrodnije i u kojem smatraju kako imaju najveću mogućnost dosizanja teorijskih i praktičnih spoznaja. Također je vrlo zanimljiv i odabir mentora od kojeg studentice/studenti najčešće očekuju:

- da navrijeme pročita njihov rad
- da im je na raspolaganju kad im je potreban i da je prijateljski raspoložen
- da je kritičan u pozitivnom pravcu te da usmjerava njihov rad
- da je zainteresiran za istraživanje i da poznaje područje. (Gačić 2012: 47)

Mnoge/mnogi će mentorice/mentori svojim pristupom odrediti buduće znanstveno i(li) stručno djelovanje i usavršavanje same/samog diplomantice/diplomanta, stoga je odabir kvalitetne/kvalitetnog mentorice/mentora od presudnog značaja ne samo za pisanje diplomskog rada, već i za cjeloživotno usavršavanje unutar određene tematike. Profesorica Benjak u svom je znanstveno-nastavnom radu mentorirala brojnim studenticama/studentima te je pod njezinim mentorstvom od 2002. do 2013. godine napisano i obranjeno ukupno 19 diplomskih radova (v. tablicu).

	Ime i prezime studentice/studenta	Naslov diplomskog rada	Godina obrane
1.	Iva Petrović-Poljak	<i>Teme, motivi i motivacija u lakrdijama Janka Polića Kamova</i>	2002.
2.	Marko Ljubešić	<i>Primjena osobnog računala u nastavi jezika i književnosti</i>	2003.
3.	Tamara Pariž	<i>Strukturalističko-semiotička analiza Brade Janka Polića Kamova</i>	2003.
4.	Matija Jelača	<i>Destrukcija romaneskne forme (na primjeru Štefice Cvek u raljama života Dubravke Ugrešić)</i>	2003.
5.	Maja Šimunović	<i>Funkcija erotskih motiva u Krležinu romanu Povratak Filipa Latinovicza</i>	2004.

6.	Maja Cetina	<i>Jezik kao sredstvo postizanja stvarnosti (Drago Orlić, Franci Blašković, Darko Pekica)</i>	2004.
7.	Lara Jurčić	<i>Spolne uloge u nastavi književnosti</i>	2007.
8.	Nina Lovrečić	<i>Interkulturalna kompetencija za odgoj i obrazovanje nastavnika</i>	2007.
9.	Darko Tumpić	<i>Medijska diskurzivnost u prozi Miljenka Jergovića</i>	2008.
10.	Iva Đorđević	<i>Dramske tehnike u srednjoškolskoj nastavi jezika i književnosti</i>	2008.
11.	Iva Bertoša	<i>Multimedijски obrađene bajke u nastavi književnosti</i>	2009.
12.	Helena Jakopiček	<i>Intermedijalnost i intertekstualnost u kratkim pričama Ede Popovića</i>	2010.
13.	Bernarda Brgić	<i>Radio-drama i Antun Šoljan</i>	2010.
14.	Ivana Raič	<i>Kazalište u Slavanskom Brodu (20. stoljeće)</i>	2010.
15.	Maja Jović	<i>Humanizam u Voltairevom Candideu i Marinkovićevoj Kiklopu</i>	2010.
16.	Leonila Marač	<i>Suvremeni metodički pristup lektiri u osnovnoj školi</i>	2011.
17.	Stjepan Bezjak	<i>Teatrološki pristup dramskom tekstu – Ivo Brešan: Predstava Hamleta u selu Mrđuša Donja</i>	2012.
18.	Božidar Cvenček	<i>Stilemi u pjesničkoj poetici Josipa Severa</i>	2012.
19.	Tamara Fundurlija	<i>Usmena i pismena rasprava u nastavi hrvatskoga jezika u osnovnoj i srednjoj školi</i>	2013.

Tablica: Popis diplomantica/diplomanata i tema diplomskih radova pod mentorstvom prof. dr. sc. Mirjane Benjak

Analizom navedenih tema diplomskih radova uočavamo podjednaku zastupljenost metodike nastave hrvatskoga jezika i književnosti te hrvatske književnosti (s osobitim naglaskom na stilsku i književnoteorijsku komponentu) što pokazuje širinu u njenom interdisciplinarnom nastavnom i znanstvenom djelovanju, vrlo rijetkom u hrvatskom visokoškolskom sustavu. Kako je ipak hrvatska metodička znanost najviše profitirala mentoričnim znanstveno-nastavnim djelovanjem, u istraživanju ćemo se usmjeriti na one radove koji su nastali na tom interdisciplinarnom području znanosti. Pokušat ćemo utvrditi u kolikoj su mjeri ovi diplomski radovi utemeljeni na suvremenim metodičkim spoznajama, odnosno, u kolikoj mjeri se u tim radovima nadograđuju, nadopunjuju i proširuju znanstveni obzori radova Mirjane Benjak. Također, posebno ćemo se osvrnuti i na metodologiju pisanja radova te utvrditi znanstvenoistraživački metodički doprinos diplomskih radova.

2. Suvremeni metodički koncepti u diplomskim radovima pod mentorstvom prof. dr. sc. Mirjane Benjak

Od ukupnog broja diplomskih radova nastalih pod mentorstvom profesorice Benjak, osam radova je iz područja metodike nastave hrvatskoga jezika i književnosti, nastalih od 2002. do 2013. godine. Te ćemo radove podijeliti prema tematskoj pripadnosti pojedinim metodičkim granama te napraviti analizu primjene znanstvenoistraživačkog metodičkog instrumentarija radi utvrđivanja kvalitete provedenih istraživanja i oblikovanja metodičkih modela. Također, u analiziranim ćemo radovima nastojati utvrditi polazište koje se najčešće pronalazi u znanstvenoistraživačkim radovima same/samog mentorice/mentora.

2.1. Interkulturalnost u nastavi

Interkulturalizam zasigurno predstavlja središte znanstvenog djelovanja Mirjane Benjak. U uvodnim napomenama knjige *Bez predrasuda i stereotipa* ona ističe važnost rasvjetljavanja teorijskih aspekata i kreiranja metodičkih postupaka koji će „poslužiti učiteljima/profesorima jezika kao inspiracija za njihovo stvaralačko djelovanje u smislu promicanja interkulturalne komunikacijske kompetencije kod (...) učenika/studenata“ (Benjak i Požgaj Hadži 2001: 7). Na tom tragu nastao je i diplomski rad *Interkulturalna kompetencija za odgoj i obrazovanje nastavnika*, diplomantice Nine Lovrečić⁴⁸. Već u uvodnome dijelu diplomantica ističe važnost šireg obrazovanja nastavnika koje se treba temeljiti na „nacionalnim i regionalnim politikama i biti dio njihova sustava koji će odrediti početno obrazovanje nastavnika, kontinuirano stručno usavršavanje, ali koje će biti usmjereno i na unaprjeđivanje kvalitete postignutog obrazovanja i usavršavanja“ (Lovrečić 2007: 4). Važnost interkulturalnog odgoja, nadasve raščlanjivanja pojmovlja interkulturalizam – multikulturalizam, koji se vrlo često pogrešno primjenjuju, pogotovo u političkom diskursu, predmet je bavljenja prvog poglavlja diplomskoga rada, dok se u drugome poglavlju autorica posvećuje obradi interkulturalnog odgoja i obrazovanja. Polazeći od teorijskih postavki Bombardellija u knjizi *Formazione in dimensione europea e interculturale* koja u prvi plan stavlja važnost poštivanja novog i drukčijeg, bez podcjenjivanja vlastita identiteta i vlastite kulture (Lovrečić 2007), autorica zaključuje poglavlje stavovima Ouelleta koji smatra da je „imigrantskom djetetu potrebno više pažnje, više didaktičke potpore, kontinuirana prisutnost nastavnika, klima poštivanja i solidarnosti koja uključuje cijelu školu“ (Lovrečić 2007: 14). Baveći se pojmom kompetencije, s osobitim naglaskom na

---

48 Diplomski rad je nastao u sumentorstvu prof. dr. sc. Mirjane Benjak i prof. dr. sc. Elvi Piršl.

interkulturalnoj kompetenciji, autorica zaključuje kako interkulturalno kompetentna osoba „posjeduje pozitivne ponašajne karakteristike, a to su: poštivanje, strpljivost, osjećaj za humor, fleksibilnost, empatija, otvorenost, radoznalost i tolerancija“ (Lovrečić 2007: 21). Središnji dio rada čini empirijsko istraživanje o kompetencijama nastavnika potrebnima za kvalitetno podučavanje. Istraživanje je napravljeno na uzorku od 20 nastavnika srednjih škola grada Pule, primjenjujući anketni upitnik s Likertovom skalom od 1 do 4. Dobiveni rezultati pokazali su važnost interpersonalnih i psihopedagoških kompetencija kod nastavnika. Također, rezultati su pokazali i važnost profesionalnih kao i organizacijskih kompetencija. Ovim je radom zasigurno još jednom prikazan teorijski aspekt važnosti interkulturalizma u odgojno-obrazovnom sustavu. U empirijskom dijelu utvrđena je važnost svih kompetencija za cjelovito poučavanje. Osobito je uočena važnost interkulturalne kompetencije koja se prvenstveno očituje u poznavanju jezika, religija kao i običaja kultura drukčijih od naše. Stvarajući interkulturalnu kompetenciju u odgojno-obrazovnom procesu, pridonosimo da se „učenik koji je drugačiji od drugih osjeća dobrodošlim i prihvaćenim“ (Lovrečić 2007: 44). Ovaj diplomski rad, uz bogat teorijski prikaz interkulturalnog odgoja i obrazovanja, donosi i važne rezultate, posebno empirijskog istraživanja, koji mogu biti polazište za rad sa studentima na fakultetima, ali i odgojno-obrazovnim djelatnicima u njihovu cjeloživotnom obrazovanju. Dobiveni rezultati su ujedno i prikaz stanja određenog vremenskog razdoblja te će isto tako poslužiti za komparativne analize budućim istraživačima interkulturalne kompetencije.

2.2. O spolnim ulogama u nastavi književnosti

Diplomski rad Lare Jurčić⁴⁹ usmjeren je k istraživanju spolne stereotipije, odnosno, utvrđivanju u kolikoj je mjeri u udžbenicima i nastavi književnosti zastupljena spolna stereotipija. Rad je podijeljen na dva dijela, teorijski i empirijski. U teorijskom dijelu autorica rada obrađuje pojmove spol i rod, oslanjajući se na teorije razvoja spolne uloge (psihoanalitičku, teoriju socijalnog učenja, kognitivno-razvojnu te teoriju spolne sheme), kulturni i društveni utjecaj na razvoj spolnog identiteta i spolnih stereotipa, spolne stereotipe i spolni identitet kao i utjecaj primarne i sekundarne socijalizacije. Na kraju teorijskog dijela posebno se bavi spolnim ulogama u nastavi književnosti polazeći od pretpostavke kako

književni tekst konstruira sliku, sliku žene i ženstvenosti, sliku koja opisuje, ali i određuje mjesto i ulogu žene u društvu. Ženski su likovi rijetko kada

---

49 Diplomski rad je nastao u sumentorstvu prof. dr. sc. Mirjane Benjak i prof. dr. sc. Elvi Piršl.

prikazani kao ličnosti koje rade i zarađuju, zatim, naglasak se redovito stavlja na pitanje za koga će se junakinja udati, kao da izbor muškarca odlučuje o njezinoj sreći, redom su te žene domaćice, odgajateljice pune brižnosti i nježnosti. (Jurčić 2007: 33)

Bavljenje teorijskom problematikom autorica zaključuje tezom kako upravo škola „kontrolira socijalizacijski proces i time osigurava prijenos 'poželjnih' društvenih vrijednosti koristeći se nastavnim planovima i programima te udžbenicima“ (Jurčić 2007: 33). U empirijskom dijelu autorica nastoji utvrditi zastupljenost spolnih stereotipa u nastavi književnosti u višim razredima osnovne škole radi promicanja ravnopravnosti obaju spolova u svim sferama života. Svoje je istraživanje obavila na uzorku od 432 učenika u dobi od 11 do 14 godina pomoću anketnog upitnika s ukupno 13 pitanja. Dobivenim rezultatima potvrđena su polazišta o spolnoj stereotipiji u nastavi književnosti te potrebi za revizijom kako udžbenika i lektirnih naslova tako i nastavnih planova i programa, ukoliko želimo u ozračju 21. stoljeća odgajati i obrazovati ravnopravne žene i muškarce. Svojim iscrpnim istraživačkim radom autorica je pokazala visoki stupanj primjene znanstvene metodologije u provođenju istraživanja kao i u obradi, prikazu i tumačenju dobivenih rezultata.

2.3. Suvremeni metodički pristupi nastavi književnosti

Većina diplomskih radova pod mentorstvom Mirjane Benjak nastala je upravo u sklopu problematike suvremenih metodičkih pristupa nastavi književnosti. Ti se radovi oslanjaju na mentoričin znanstveni interes: od znanstvene monografije *Stendhalovi i Flaubertovi romani u metodičkom obzoru* preko monografije *Književnost(i) u kontaktu* do monografije *Od Peruška do otvorenog sustava*. O multimedijски obrađenim bajkama u nastavi književnosti, svoj diplomski rad je napisala Iva Bertoša. Baveći se teorijskim polazištima koncepcije bajke od značenja do njezine odgojne funkcije te položaja u osnovnoškolskom i srednjoškolskom nastavnom programu i multimedijom kao suvremenim nastavnim pomagalom, autorica pronalazi brojne mogućnosti primjene multimedije upravo kod obrade bajke u nastavi književnosti. Prvim metodičkim modelom pristupa bajci *Carevo novo ruho* povezujući predmetna područja književnosti i medijske kulture pomoću filmskog uprizorenja istoimenog djela. Drugi metodički model temelji se na multimedijskoj obradi bajke *Ribar Palunko i njegova žena*. I u ovom slučaju riječ je o povezivanju književnosti i medijske kulture, pomoću animiranog filma autorice. Važan segment ovoga rada jest upravo naglasak na multimediji u nastavnome procesu. Činjenica kako „učenici danas odrastaju i žive s medijima, dosadno im je

slušanje priča, čitanje knjiga jer iziskuje koncentraciju dulju od petnaestak minuta i jer nisu stekli naviku pasivnog slušanja, gledanja, čitanja te odrastaju u interaktivnoj komunikaciji s multimedijom“ (Bertoša 2009: 42), utječe na to da se odgojno-obrazovni sustav mora prilagoditi recepcijskim sposobnostima učenica/učenika kako bi sam nastavni proces bio kvalitetan. Valja imati na umu i činjenicu kako se napredak informatičke tehnologije zbiva iznimno brzo, dok su s druge strane pojedini nastavni planovi i programi ušli u treće desetljeće od stupanja na snagu. Stoga, upravo se ovim radom nudi iskorak iz postojećih programskih koncepcija i mogućnost implementacije multimedijских sadržaja u nastavu.⁵⁰ Autorica rada zaključuje kako „učitelj ponekad treba izaći iz okvira nastavnog plana i programa i uzeti si malo veći vremenski okvir unutar kojeg će učenicima priuštiti inovaciju u nastavi, što će zasigurno privući njihovu radoznalost i potaknuti ih na istraživanje i aktivnost“ (Bertoša 2009: 48). Metodičkim modelima koje je osmislila autorica pristupa se bajkama na suvremeni način, poštujući postojeću metodičku teoriju uz implementaciju novih modela zasnovanih na primjeni novih tehnologija u nastavi.

Diplomski rad Leonile Marač naslovljen *Suvremeni metodički pristupi lektiri u osnovnoj školi* donosi analizu popisa lektirnih naslova u nastavnom programu za osnovnu školu obuhvativši kako razrednu tako i predmetnu nastavu. U drugome dijelu rada autorica donosi prikaz obavljenog empirijskog istraživanja na uzorku od 222 ispitanika (učenika riječkih osnovni škola) o kvantiteti čitanja lektire, poteškoćama koje nastaju kod čitanja lektire, definiranju kulture čitanja i motivaciji za čitanjem lektire. Treći dio donosi prikaz dvaju metodičkih modela radi poboljšanja kvalitete i kvantitete čitanja lektire kao utvrđenih nedostataka tijekom empirijskog istraživanja. Autorica polazi od stava Mire Kermeč Serdanović o važnosti uvažavanja interesa učenika kod zadavanja izborne lektire, zaključujući kako je otežavajuća okolnost uspostavljanje granice između učeničkih interesa i želja te nastavnog programa (Marač 2011: 13). Posebno važna komponenta diplomskoga rada jest empirijsko istraživanje u kojem autorica dolazi do važnih spoznaja o čitanju lektire. Zanimljivo je istaknuti podatak o redovitoj čitanosti lektirnih naslova od $M=3,83$, primjerenosti lektire interesima učenika (uopće se ne slaže i donekle se ne slaže 44,59%), želji za predlaganjem knjige koja mi se dopala kao lektirne knjige (u potpunosti se slažem 39,63%), zamjeni filma za knjigu (u potpunosti se slažem 54,50%). U zaključnoj diskusiji empirijskoga istraživanja navodi važnost redovitog anketiranja učenika kao i brizi o interesima učenika (Marač 2011: 32), čime se otvara osnovni cilj nastave književnosti, a to je

---

50 Diplomski rad Ive Bertoše obranjen je 2009. godine kada sasvim sigurno zastupljenost multimedijске tehnologije u pojedinim školama, kao i implementacija multimedijских sadržaja u nastavi Hrvatskoga jezika, nisu bili na današnjoj razini te u tom kontekstu valja promatrati metodički doprinos ovoga rada.

odgojiti buduće čitatelje književnih djela (Benjak i Doblanović 2010: 13). U prvome metodičkom modelu autorica predstavlja mogućnosti osposobljavanja učenika za lakšim snalaženjem u knjižnici prikazujući tri projekta: pjesničku večer, dane otvorenih vrata knjižnice te književnu aukciju (Marač 2011: 33–40), dok je u drugome metodičkom modelu naglasak na suvremenim metodičkim sustavima (otvoreni i problemski) te uključivanju kino-sata u nastavu lektire (Marač 2011: 42–44). Ovim diplomskim radom otvorena je mogućnost uvida u mišljenja i stajališta učenika o lektiri u osnovnoj školi, što studentima, učiteljima i nastavnicima može poslužiti u kreiranju suvremenih metodičkih modela. Upravo je takva dva modela autorica osmislila i uključila u svoj diplomski rad.

U diplomskome radu *Dramske tehnike u srednjoškolskoj nastavi jezika i književnosti* Iva Đorđević proučava problematiku primjena dramskih metoda kod poučavanja materinskoga jezika, kao i važnosti dramske igre u školskom sustavu. Naglasak je u radu na praktičnim primjerima namijenjenima prvenstveno učenicima srednjoškolske dobi, s namjerom razbijanja predrasuda kako je igra u nastavi prvenstveno osnovnoškolskog karaktera. U uvodnim razmatranjima autorica naglašava usmjerenost i praktičnu primjenu diplomskoga rada: „Ako ste nastavnik/ica koji/a vjeruje da su zamisli, ideje, stvaralačka rješenja i implikacije vrijedne sastavnice poučavanja i učenja, tada se dramske tehnike ne mogu zaobići u odgojno-obrazovnom radu“ (Đorđević 2008: 1). Autorica se u poglavljima bavi problematikom stvaralačke nastave književnosti u srednjoj školi pridajući iznimnu važnost iskustvenom učenju i dramskom odgoju, uspoređujući dramski odgoj u hrvatskom odgojno-obrazovnom sustavu s dramskim odgojem u svijetu. Središnji dio diplomskoga rada čini cjelovita razrada dramskih tehnika. Temeljno polazište u prikazu brojnih mogućnosti primjene dramskih tehnika u odgojno-obrazovnom sustavu čini djelo *Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju* autorice Ive Gruić (2002). Vrlo vrijedno poglavlje toga rada su primjeri dramskih tehnika u nastavi jezika i književnosti u kojem je autorica osmislila više metodičkih minijatura kada se dramske tehnike mogu korisno primijeniti u nastavi. U zaključku autorica naglašava kako je „dramski izraz sredstvo pomoću kojega možemo svakom/oj učeniku/ci omogućiti da čuje, vidi, izgovori, učini i da razumije odgojno-obrazovni sadržaj u skladu sa svojim mogućnostima, a istovremeno da se osjeća jednako zaslužnim članom/icom skupine“ (Đorđević 2008: 67), čime otvara brojne mogućnosti implementacije ponuđenih sadržaja u odgojno-obrazovnom radu.

Diplomski rad *Teatrološki pristup dramskom tekstu u nastavi (Ivo Brešan: Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja)*, autora Stjepana Bezjaka obrađuje rijetku tematiku metodičkog pristupa dramskim tekstovima u nastavi. Autor, proučavajući

dramski odgoj u osnovnoj i srednjoj školi, posebno se posvećuje teatrološkom pristupu kao manje zastupljenom od literarnog u hrvatskom školskom sustavu. Posebno važan segment ovoga diplomskoga rada jest metodički model teatrološke analize i interpretacije *Predstave Hamleta u selu Mrduša Donja* u kojem autor stavlja naglasak na motivaciju učenika za teatrološku analizu i interpretaciju. Naglašavajući kako se „dramski lik najbolje može neposredno približiti učenicima oživotvorenjem na sceni“ (Bezjak 2012: 94), autor nudi i prednosti koje teatrološki pristup ima naspram literarnoga kao što je upoznavanje scenografije, kostimografije i koreografije.

U hrvatskom školskom sustavu primjena računala zasnovanog na Windows operativnom sustavu zaživjela je krajem 20. stoljeća prvenstveno u nastavi informatike i srodnih predmeta. O primjeni osobnog računala i računalnim programima suvremene generacije poput PowerPointa u nastavi jezika i književnosti, svoj diplomski rad 2003. godine napisao je Marko Ljubešić. Diplomski rad *Primjena osobnog računala u nastavi jezika i književnosti* donosi spoznaje o primjeni osobnog računala u nastavi jezika te u nastavi književnosti vodeći računa o tome da računalo ne bude pasivna komponenta nastavnog procesa, što je bio slučaj s primjenom grafoskopa, već interaktivna u kojoj učenik može dobiti povratnu informaciju od računala. U metodičkim modelima Ljubešić pokazuje na koji način se mogu iskoristiti neke od mogućnosti primjene igre u nastavi jezika te na koji način programi kao što je PowerPoint mogu poslužiti u metodičkom modelu učenja pjesme napamet, što predstavlja novinu u metodičkom obzoru nastanka diplomskoga rada.

2.4. Nastava jezičnoga izražavanja

U hrvatskoj metodici materinskoga jezika pomalo zapostavljen segment čini nastava jezičnoga izražavanja. Na tom tragu nastao je diplomski rad Tamare Fundurlije *Usmena i pismena rasprava u nastavi hrvatskoga jezika u osnovnim i srednjim školama* obranjen 2013. godine. Autorica se u radu bavi proučavanjem položaja jezičnoga izražavanja u hrvatskom osnovnom i srednjem školstvu, zatim komunikacijskim vještinama te primjenom govornih vježbi u nastavi hrvatskoga jezika. Vrlo važan segment ovoga rada čini empirijsko istraživanje usmjereno k istraživanju stjecanja komunikacijskih vještina u odgojno-obrazovnom sustavu, kao i mogućnostima razvijanja boljih komunikacijskih vještina radom u izvannastavnim aktivnostima. Istraživanje je provedeno na uzorku od 130 učenika Gimnazije Pula pomoću posebno osmišljenog anketnog upitnika. Dobiveni rezultati u velikoj su mjeri potvrdili polazne hipoteze o osrednjem poznavanju jezičnog izražavanja kao i osrednju zainteresiranost za sudjelovanjem u izvannastavnim aktivnostima koje za cilj imaju razvijanje komunikacijskih vještina. Također, u ovome

radu, na temelju dobivenih rezultata istraživanja, autorica predlaže metodički model pristupa usmenoj raspravi radi razvijanja jezičnog izražavanja i razvijanja kritičkog mišljenja (Fundurlija 2013). Rezultatima empirijskog istraživanja, ali i metodičkim modelom, diplomski rad Tamare Fundurlije uvelike pridonosi utvrđivanju položaja jezičnoga izražavanja, posebno uzimajući u obzir vrijeme u kojem su učenici sve više posvećeni drugim oblicima komunikacije (pametni telefoni, internet...) te će zasigurno biti od velike koristi kod svih daljnjih dijakronijskih istraživanja ove problematike.

3. Zaključak

Metodička je znanost u Hrvatskoj zasigurno proizvela najviše polemika o znanstvenoj utemeljenosti same discipline. Dok se slabiji poznavatelji metodičke teorije i prakse zalažu za pripadnost metodika prvenstveno nastavnoj struci, brojni su znanstvenici metodike materinskoga jezika počevši od Tone Peruška, preko Dragutina Rosandića i Stjepka Težaka pa sve do Mirjane Benjak i drugih metodičara (Lazzarich 2017), svojim znanstvenim prinosima učvrstili metodiku kao znanost. Upravo je na ovima posljednjima veliki zadatak održavanja kontinuiteta metodičkih istraživanja koji redovito započinje pisanjem diplomskoga rada. Na tom je putu temelje mnogima od nas postavila upravo prof. dr. sc. Mirjana Benjak koja je svojim pristupom potvrdila sve spomenute odlike dobre mentorice. Redovito naglašavajući važnost upravo empirijskih istraživanja i novih metodičkih modela u kojima su diplomantice/diplomanti mogli iskazati svoja praktična umijeća utemeljena na metodičkim spoznajama, prof. Mirjana Benjak pružala je veliku motivaciju tijekom cijelog procesa pisanja diplomskoga rada usmjeravajući diplomantice/diplomante ukoliko bi u određenim situacijama napustili neki od unaprijed definiranih zadataka rada. Iako teorijsko-metodološke rasprave od diplomskoga rada ne očekuju veće znanstvene doprinose, jer je riječ prvenstveno o stručnome radu, analizom sastavnica metodičkih diplomskih radova pod njenim mentorstvom utvrdili smo sljedeće:

- Kod većine analiziranih diplomskih radova naišli smo na empirijsko istraživanje koje je redovito sastavnica znanstvenoga rada.
- Diplomski radovi iz metodike pretpostavljaju i komponentu metodičkoga modela. Kod analiziranih radova, metodički modeli predstavljaju izvorna autorska djela opisana u metodološkoj literaturi kao primijenjena ili aplikacijska istraživanja (Gačić 2012), koja nikako ne mogu biti sastavna komponenta stručnoga rada.
- U konačnici, primjenom empirijskog istraživanja i(li) metodičkim modelom, diplomanti su nastojali doći do novih znanstvenih spoznaja postavljajući nove

teorijske okvire, odnosno, eksperimentiranjem već utemeljenih spoznaja što je osnova svakoga temeljnoga istraživanja (Gačić 2012).

Na temelju dobivenih rezultata istraživanja možemo zaključiti kako metodički diplomski radovi koji su nastali pod mentorstvom prof. dr. sc. Mirjane Benjak daju velik doprinos sveukupnoj hrvatskoj metodičkoj znanosti te predstavljaju nastavak puta kojim je zakoračila profesorica.

Literatura

- Benjak, Mirjana i Požgaj Hadži, Vesna (ur.), 2005. *Bez predrasuda i stereotipa*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
- Benjak, Mirjana, 2001. *Književnost(i) u kontaktu*. Rijeka: Izdavački centar Rijeka.
- Benjak, Mirjana, 2006. *Stendhalovi i Flaubertovi romani u metodičkom obzoru*. Pula: Filozofski fakultet.
- Benjak, Mirjana i Dobljanović, Mirjana, 2010. Kako odgajati čitateljice/čitatelje. *Metodički vidici: časopis za metodiku filoloških i drugih društveno-humanističkih predmeta* 1/1. 12–17.
- Benjak, Mirjana, i Ljubešić, Marko, 2013. *Od Peruška do otvorenog sustava*. Zagreb: Školska knjiga.
- Bertoša, Iva, 2009. *Multimedijski obrađene bajke u nastavi književnosti*. Pula: Filozofski fakultet. (diplomski rad)
- Bezjak, Stjepan, 2012. *Teatrološki pristup dramskom tekstu u nastavi (Ivo Brešan: Predstava Hamleta u selu Mrduša Donja)*. Pula: Filozofski fakultet. (diplomski rad)
- Đorđević, Iva, 2008. *Dramske tehnike u srednjoškolskoj nastavi jezika i književnosti*. Pula: Filozofski fakultet. (diplomski rad)
- Fundurlija, Tamara, 2013. *Usmena i pismena rasprava u nastavi hrvatskog jezika u osnovnim i srednjim školama*. Pula: Filozofski fakultet. (diplomski rad)
- Gačić, Milica, 2012. *Pisanje znanstvenih i stručnih radova*. Zagreb: Školska knjiga.
- Jurčić, Lara, 2007. *Spolne uloge u nastavi književnosti*. Pula: Filozofski fakultet.
- Lazzarich, Marinko, 2017. *Metodika hrvatskoga jezika*. Rijeka: Učiteljski fakultet
- Lovrečić, Nina, 2007. *Interkulturalna kompetencija za odgoj i obrazovanje nastavnika*. Pula: Filozofski fakultet. (diplomski rad)
- Ljubešić, Marko, 2003. *Primjena osobnog računala u nastavi jezika i književnosti*. Pula: Filozofski fakultet. (diplomski rad)
- Marač, Leonila, 2011. *Suvremeni metodički pristupi lektiri u osnovnoj školi*. Pula: Filozofski fakultet. (diplomski rad)

Oraić Tolić, Dubravka, 2011. *Akademsko pismo*. Zagreb: Naklada Ljevak.

Piršl, Elvi i dr., 2016. *Vodič za interkulturalno učenje*. Zagreb: Naklada Ljevak.

Contributo didattico delle tesi di laurea sotto il tutoraggio della prof.ssa Mirjana Benjak

La scelta di un relatore è uno degli elementi chiave nella scrittura di una tesi di laurea. Con il suo approccio il relatore dirige lo studente nei suoi, più spesso, primi passi scientifici. E proprio così tante volte la prof.ssa Mirjana Benjak con attenzione e con grande aiuto ha condotto i suoi studenti attraverso la scrittura della tesi di laurea che alla fine ha superato l'obiettivo principale di essere un lavoro professionale diventando una vera ricerca scientifica. Il lavoro presenterà le tesi di laurea sulla didattica della lingua e letteratura croata create sotto il tutoraggio della prof.ssa Mirjana Benjak con l'obiettivo di determinare il loro contributo scientifico alla didattica della lingua e letteratura in Croazia.

Parole chiave: Mirjana Benjak, didattica della lingua e letteratura, tesi di laurea

Metodični prispevek diplomskih del pod mentorstvom prof. dr. sc. Mirjane Benjak

Izbira mentorice/mentorja je eden od ključnih dejavnikov, ko se lotimo pisanja diplomskega dela. Mentorica/mentor s svojim ravnanjem vodi, usmerja študentko/študenta pri njenih/njegovih najpogosteje prvih znanstvenih korakih. Točno tako je prof. dr. sc. Mirjana Benjak svoje študentke/študente skrbno in s številnimi nasveti vodila pri pisanju diplomskih del, ki so navsezadnje preseгла tisto prvotno, strokovno nalogo vsakega diplomskega dela in prerasla v prave znanstvenoraziskovalne metodične prvence. V članku bomo predstavili diplomska dela iz metodike hrvaškega jezika in književnosti, nastala pod njenim mentorstvom, ker želimo ugotoviti, kakšen je njihov znanstveni prispevek k tej vedi na Hrvaškem.

Ključne besede: Mirjana Benjak, metodika, diplomsko delo